

Säkerhetskyddade upphandlingar

Arash Theodore Iahanie

25 september 2019

Varför säkerhetsskydd i upphandlingar?

- ▶ Förebyggande åtgärder vidtas för att skydda Sverige mot brott som har betydelse för Sveriges säkerhet.
- ▶ Skapa samma skydd oavsett var, hur och av vem som verksamheten bedrivs = en grundläggande princip inom säkerhetsskydd.
- ▶ Kan även utgöra ett viktigt verktyg för att främja konkurrensen i säkerhetsskyddade upphandlingar.

Vilka aktörer omfattas?

- ▶ Den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller en verksamhet som omfattas av ett för Sverige förpliktigande internationellt åtagande om säkerhetsskydd
= **säkerhetskänslig verksamhet.**
- ▶ "Verksamhetsutövare"
- ▶ Även enskilda omfattas vid **avtal.**

Sveriges säkerhet

- ▶ Ej definierat i lag. Uttrycket Sveriges säkerhet tar sikte på sådant som är av grundläggande betydelse för Sverige.
- ▶ Används i stället för rikets säkerhet, ändringen innebär främst en modernisering av begreppet.
- ▶ Ett vitt perspektiv: kan också bli aktuellt för verksamheter med mer civil karaktär.
- ▶ Även mindre kommuner kan omfattas.

Vad ska skyddas?

- ▶ Säkerhetsskyddsåtgärderna ska avse
  - ▶ Informationssäkerhet.
  - ▶ Fysisk säkerhet.
  - ▶ Personalsäkerhet.
- ▶ Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter -> OSL.
- ▶ "Hemlig uppgift" används inte längre.
- ▶ Inte bara uppgifter som ska skyddas.
- ▶ Skillnad: säkerhetsskydd och säkerhetsåtgärd.

Säkerhetsskyddsavtal

- ▶ Säkerhetsskyddsavtalets nivåer.
- ▶ Blanda inte ihop med säkerhetsklassning eller säkerhetsskyddsklass.
- ▶ Anpassa upphandlingsdokumenten till säkerhetsskyddsavtalet.
- ▶ Särskild försäkran.
- ▶ Regleras ofta att avtalsförhållandet inte får användas i marknadsföring.
- ▶ Får inte göras mindre omfattande än vad som framgår av lag.

Skapa rätt förutsättningar

- ▶ Ta fram rutiner för arbetet mellan inköps- och säkerhetsorganisationen.
- ▶ Involvera säkerhetsansvariga tidigt.
- ▶ Ta hjälp av andra specialister, exempelvis inom IT, juridik och informationssäkerhet.
- ▶ Beakta tidsåtgången.

Kan utländska medborgare eller leverantörer delta i säkerhetsskyddade uppdrag?

- ▶ Inga direkta hinder att anlita utländska medborgare eller leverantörer.
- ▶ Ska inte förväxlas med säkerhetsklassade befattningar vid stat, kommun eller region som kan kräva svenskt medborgarskap.
- ▶ Tänk på att säkerhetsprövningen kan vara svårare att utföra på utländska medborgare eller leverantörer.
- ▶ Kan bli aktuellt att kontrollera om Sverige har ingått säkerhetsskyddsavtal på nationell nivå (GSA) med berörda länder avseende utländska leverantörer.

Upphandlingsreglerna och säkerhetskydd

Att tänka på

- ▶ Den upphandlande organisationen ska se till att **både** säkerhetskyddslagstiftningen och upphandlingslagstiftningen efterföljs.
- ▶ Glöm inte grundprinciperna för offentlig upphandling.

Att tänka på som leverantör

- ▶ Säkerhetsskyddade upphandlingar skiljer från upphandlingar som inte omfattas av säkerhetsskydd.
- ▶ Säkerhetsskyddade upphandlingar tar längre tid att genomföra.
- ▶ Samtycke krävs från personal.
- ▶ Ta höjd för ökade kostnader.
- ▶ Var försiktig med marknadsföring.
- ▶ Säkerhetsskyddsavtal får inte återanvändas.

Proportionalitetsprincipen

- ▶ Kraven på säkerhetsskydd ska vara proportionerliga. Detta innebär dock inte att säkerhetsskyddskraven ska vara "lagom", säkerhetsskyddskraven ska möta behovet.
- ▶ Om det saknas skäl att ställa krav på säkerhetsskydd kan säkerhetsskyddskraven bedömas vara oproportionerliga.
- ▶ **Säkerhetsskyddsanalys** = nyckeln till proportionalitet men även för att avgöra om säkerhetsskydd överhuvudtaget behövs i det enskilda fallet.
- ▶ Den nya säkerhetsskyddslagstiftningen skapar bättre förutsättningar för proportionella krav, bland annat på grund av säkerhetsskyddsklassificeringen.

Öppenhetsprincipen

Det bör framgå av upphandlingsdokumenten:

- ▶ Om ett säkerhetsskyddsavtal ska ingå.
- ▶ Vilken nivå som ska gälla för säkerhetsskyddsavtalet.

Ingå säkerhetsskyddsavtal i efterhand?

- ▶ Aktualiserar frågan om tillåtna ändringar av kontrakt eller ramavtal.
- ▶ Bedömning ska göras i varje enskilt fall och i enlighet med aktuell upphandlingslag.
- ▶ Att ingå ett säkerhetsskyddsavtal kan öka kostnaderna för leverantören och påverka kontraktets eller ramavtalets omfattning.

Undantag från upphandlingslagstiftningen

- ▶ Möjligt om upphandlingen rör **Sveriges väsentliga intressen** eller **säkerhetsintressen**.
- ▶ Restriktiv tillämpning.
- ▶ Bestämmelser om undantag från upphandlingslagstiftningen för upphandlingar inom försvars- och säkerhetsområdet framgår av respektive upphandlingslag i LOU, LUF, LUFS och LUK.
- ▶ Sveriges väsentliga intressen eller säkerhetsintressen skiljer sig från begreppet Sveriges säkerhet, Sveriges säkerhet har en vidare innebörd.
- ▶ Undantag är kanske möjligt om själva upphandlingsbehovets existens måste hållas hemlig.

Vad händer efter att ett
säkerhetsskyddsavtal har ingåtts?

Förvaltning av avtalet

- ▶ Rutiner för uppsikt, kontroll och uppföljning av leverantörerna; detta framgår av säkerhetsskyddslagstiftningen (jmf med upphandlingslagstiftningen).
- ▶ Kan exempelvis innebära
  - ▶ Löpande utbildning av leverantörens personal.
  - ▶ Säkerhetsprövning av nytillkommen personal.
  - ▶ Med mera.

När säkerhetsskyddsavtalet upphör

- ▶ När säkerhetsskyddsavtalet upphör ska även kontraktet eller ramavtalet upphöra.
- ▶ Vidta nödvändiga åtgärder, bland annat ska avanmälan göras till Säkerhetspolisen.
- ▶ Påminn leverantören om tystnadsplikten.

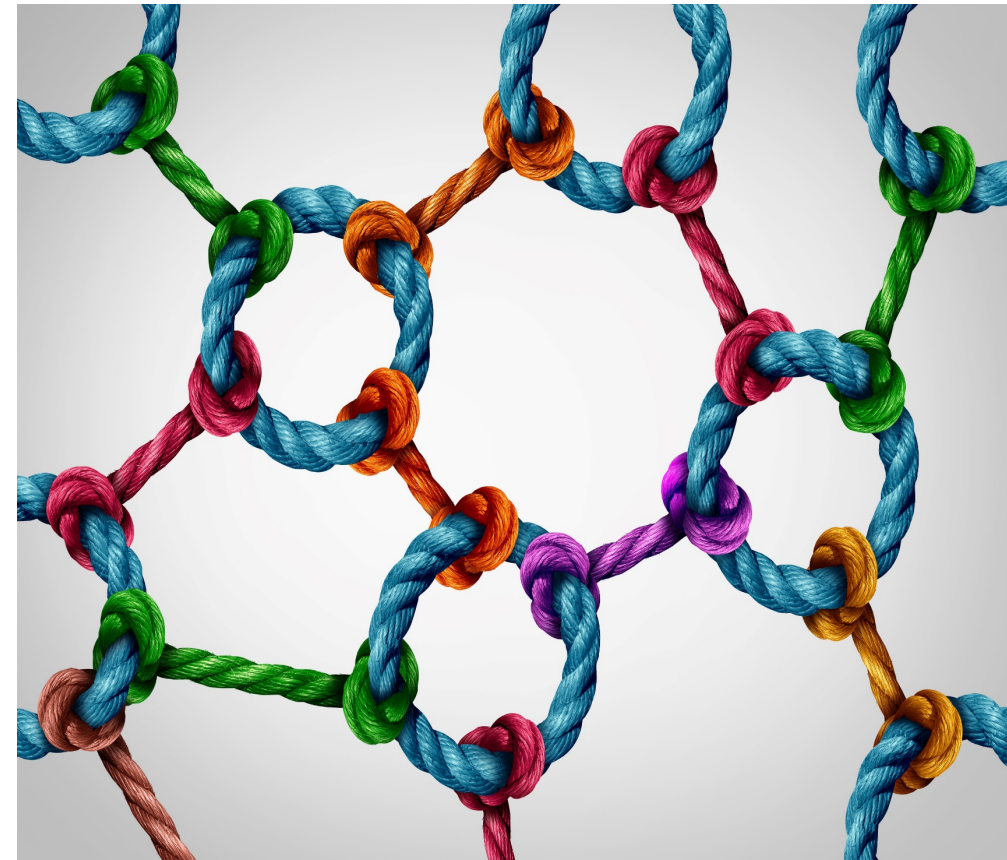

Andra lagar som kan aktualiseras

NIS-direktivet

- ▶ Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.
- ▶ Gäller inte för verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen.
- ▶ Gränsdragningen är inte helt enkel.
- ▶ Inget hindrar att en säkerhetsöverenskommelse ingås; dock ej säkerhetsklassning.

Lagen om upphandling på försvars- och säker- hetsområdet (LUFS)

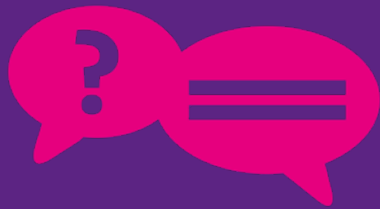
- ▶ LUFS ger, utifrån ett säkerhetsperspektiv, bättre förutsättningar att bland annat ställa mer långtgående krav.
- ▶ Skiljer sig bland annat avseende upphandlingsförfarande, krav på underleverantörer och uteslutningsgrunder mm.

Håll koll på begreppen

- ▶ SUA.
- ▶ Sveriges säkerhet.
- ▶ Säkerhetsskyddsanalys.
- ▶ Säkerhetsskyddsklassificering.
- ▶ Säkerhetsklass 1–3.
- ▶ Säkerhetsskyddsavtal 1–3.
- ▶ Säkerhetskänslig verksamhet.

Tack!

Mer inspiration och vägledning
hittar du på vår webbplats

upphandlingsmyndigheten.se

@uhmynd

Upphandlingsmyndigheten

@upphandlingsmyndigheten

Tack för er uppmärksamhet!

Arash Theodore Iahanie
arash.iahanie@uhmynd.se
Tel. +46 (0)765-021 752